

MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
VASTSTELLING VAN EEN ONTWERP VAN LIJST VAN ALS MONUMENTEN TE BESCHERMEN
PASTORIEËN TE WICHELEN EN WAASMUNSTER

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004, 23 december 2005 en van 19 mei 2006;

BESLUIT :

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006,

1° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

Pastorie Sint-Gertrudis met ommuurde pastorietaan, gelegen te Wichelen (Wichelen), Margote 82;
bekend ten kadaster:
Wichelen, 1ste afdeling, sectie B, perceelnummer 381C.

2° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

Pastorie Sint-Jans-Onthoofding met inbegrip van de ommuurde beboomde pastorietaan, gelegen te Wichelen (Schellebelle), Dorp 19;
bekend ten kadaster:
Wichelen, 3de afdeling, sectie A, perceelnummers 228C, 229E

3° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

Pastorie met omhaagde voortuin, achtertuin en beuk, gelegen te Wichelen (Serskamp), Pastorijstraat 2;
bekend ten kadaster:
Wichelen, 2de afdeling, sectie D, perceelnummers 54B, 56B.

4° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

Pastorie van Ruiter, gelegen te
Waasmunster (Waasmunster), Soubesbeekstraat 101;
bekend ten kadaster:
Waasmunster, 2de afdeling, sectie C, perceelnummer 465R.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Algemene motivatie voor het onderwerp 'pastorie'

De historische waarde:

- De historische waarde van de pastorie bestaat uit de kerkelijke verplichting aan de pastoor om na een benoeming op zijn beneficium te gaan wonen. Die verplichting wordt geconcretiseerd na het concilie van Trente waardoor in het begin van de 17de eeuw verschillende pastorieën werden gebouwd.
- Na de seculiere wet van 25 september 1769 worden de pastorieën door de tiendenheffers opgericht onder druk van de politieke overheid.
- De 19de-eeuwse pastorie, opgetrokken door de gemeente, is het gevolg van het Concordaat van 1801.

De historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde:

- De architectuurhistorische waarde ligt in de evolutie van de typologie van de pastorie: van éénlaags gebouw naar tweelaags gebouw rond het midden van de 18de eeuw, van 18de-eeuws dubbelhuis naar huis met T-structuur in het midden van de 19de-eeuw.
- De aanwezigheid van structurele oudere onderdelen - wat zeer uitzonderlijk is - wijst op een bouwgeschiedenis voorafgaand aan de momenteel zichtbare fases.
- De (tuin)historische waarde ligt in de onverbreekelijke band tussen pastorie en tuin. De zelfvoorzienigheid van de pastoor uitte zich in zowel een sier- als nutstuin. De aanleg is steeds zeer representatief voor de evolutie van formele naar landschappelijke tuin welke in deze periode plaatsvindt.
- Verschillende tuinen hebben wetenschappelijke waarde meer bepaald dendrologische waarde door hun bijzondere bomenbestand.

De sociaal-culturele waarde:

- De pastorie behoort samen met de kerk en soms het klooster tot het religieuze centrum van een parochie. Samen met het gemeentehuis en de dorpschool behoort dat religieuze centrum tot de historisch gegroeide Vlaamse dorpskern en het collectieve geheugen van de dorpsgemeenschap.
- Een typisch laat 19de-eeuws / begin 20ste-eeuws fenomeen is de doelgerichte stedenbouwkundige ontwikkeling van een wijk of gehucht waarbij de kerk, pastorie, klooster en zondagsschool het centrum vormen waarrond de ontwikkeling plaatsvindt.

De artistieke waarde:

- De artistieke waarde van de pastorie bestaat uit het steeds zeer consequent toepassen van de meest moderne structuur, constructie, decoratie en (tuin)aanleg eigen aan de bouwperiode van het pand (van rococo tot neostijlen). Getuige niet enkel de authentiek bewaarde 18de-eeuwse interieurs maar tevens de kwaliteitsvolle herinrichtingen in de 19de eeuw.

- De pastorie werd meestal opgetrokken door architecten verbonden aan de tiendenheffer (pré-Franse Revolutie) of een toonaangevende architect in de voor hun representatieve vormentaal.

Wichelen (Wichelen), Margote 82, pastorie St.-Gertrudis met ommuurde pastorietuin

De historische waarde:

- Opgetrokken in 1871 op de wijk Margote, naast de nieuwe parochiekerk, waarna ter plaatse de nieuwe dorpskern zich ontwikkelde.
- Pastorie naar ontwerp van architect E. Serrure sr.

De historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde:

- Pastorie naar ontwerp van architect E. Serrure sr.
- Voor de periode representatief dubbelhuis in neoclassicistische stijl met typische T-structuur.
- Gecementeerde voorgevel met imitatievoegen, een decoratie in bas-reliëf, langgerekte ruitmotieven op de hoekpilasters, imitatiehoekblokken voor het middenrisaliet, op de borstwering zijn de christelijke symbolen kruis, anker en een hart aangebracht.
- De decoratie-elementen zijn representatief voor de bouwperiode: vierkante vloertegels van zwarte natuursteen en witte marmer in ruitvormig dambordpatroon, in de vergaderzaal een zwarte marmeren schouwmantel in neoclassicistische stijl, in de andere salons eveneens fraaie marmeren schouwmantels, in alle salons marmeren venstertabletten, authentiek binnen- en buitenschrijnwerk inclusief schijndeuren, plafonds afgewerkt met stucwerk, plankenvloeren, trap.
- Ommuurde pastorietuin waardoor tuin en pastorie een visuele en feitelijk éénheid vormen.

De sociaal-culturele waarde:

- Opgetrokken op de wijk Margote, naast de nieuwe parochiekerk, waarna ter plaatse de nieuwe dorpskern zich ontwikkelde.
- Het representatief karakter van de pastorie blijkt binnenshuis uit de kwalitatieve afwerking en rijke materiaalkeuze van beperkte elementen in de ruimten die een semi-publiek karakter hebben.

Wichelen (Schellebelle), Dorp 19, pastorie St.-Jans-Onthoofding, met inbegrip van de ommuurde beboomde pastorietuin,

De historische waarde:

- Pastorie uit 1859 op een site waar zeker sinds de 17de eeuw een pastorie stond.

De historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde:

- Pastorie in neoclassicistische stijl, opgetrokken naar ontwerp van architect Raes uit Wetteren.
- Bouwtypologisch en stilistisch aansluitend bij de eenvoudige neoclassicistische burgerwoningbouw, dubbelhuis met T-structuur, uit het midden van de 19de eeuw.
- De gewitte houten toegangsdeur is voorzien van groot smeedijzeren deurbeslag en een klein rechthoekig deurlicht afgesloten door decoratief smeedijzeren traliewerk met IHS-monogram.
- Het bovenlicht boven de voordeur bevat een glasraam met de voorstelling van Sint-Cornelius.
- Interieurdecoratie eigen aan de bouwperiode met plafondstuc in alle ruimtes, het rechter straatsalon heeft een sobere marmeren schouw in Noir Belge. Binnenschrijnwerk bleef intact bewaard.

- Zowel de kelder als dakconstructie met telmerken bleef intact bewaard.
- De tuin vertoont de voor de 19de eeuw gebruikelijke landschappelijke aanleg met omlopend slingerpad en telt een aantal in omvang en door hun silhouet opvallende bomen onder meer een grote rode beuk, een varenbeuk, buxus en twee lindenbomen.
- De pastorietuin wordt omsloten door een oranjerode bakstenen omheiningmuur geritmeerd door pilasters, repeterende panelen met uitgespaarde hoeken en een smeedijzeren hek tussen twee hoge vierkante hekpijlers van bakstenen met dekplaat.

De sociaal-culturele waarde:

- Zeer beeldbepalende site (pastorie en tuin) die een éénheid vormt met de aansluitende kerksite en onderpastorie en zo de religieuze kern van het dorp vormt.
- De oorspronkelijke binnenindeling van de voormalige pastorie en bepaalde elementen van de interieurdecoratie getuigen van een vooraanstaande woning met kwalitatieve afwerking.

Wichelen (Serskamp), Pastorijstraat 2, pastorie St.-Denijs met omhaagde voortuin, achtertuin en beuk,

De historische waarde

- De pastorie van de St.-Denijsparochie te Serskamp, gebouwd circa 1785 en in de 19de eeuw hersteld
- Uitzonderlijk feit waarbij de afschaffing van een klooster, hier het klooster van Tussenbeke, rechtstreeks leidt tot de bouw van een pastorie.
- Opmerkelijke en kwaliteitsvolle natuurstenen deuromlijsting in Lodewijk XV-stijl, volgens de overlevering afkomstig van het verdwenen norbertinessenklooster.

De historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde:

- Een representatief voorbeeld van een "arme" pastoorswoning, die met recuperatiemateriaal werd opgebouwd.
- Het gebouw sluit architectuurhistorisch qua opbouw, typologie en stijl aan bij de eenvoudige landelijke pastorieënbouw uit het einde van 18de eeuw en het begin van de 19de eeuw.
- Opmerkelijke en kwaliteitsvolle natuurstenen deuromlijsting in Lodewijk XV-stijl, volgens de overlevering afkomstig van het verdwenen norbertinessenklooster.
- Plattegrond, structuur en binnenindeling bleven behouden evenals een aantal fraaie authentieke interieurelementen zoals gestucte moerbalken, schouwboezems met Lodewijk XVI-lijstwerk, een bordestrap en binnenschrijnwerk met hang- en sluitwerk op de begane grond en een beveiligde traphal op de boven- en zolderverdieping.
- De omgevende pastorietuin maakt inherent deel uit van de pastorie-site. Het omlopend slingerpad (brevierpad), een dendrologisch waardevolle beuk in de as van de woning en de rest van de boomgaard in de achtertuin zijn historisch relevante elementen van de vroegere formele tuinaanleg.

De sociaal-culturele waarde

- Inplanting van de pastorie in het dorpscentrum, de oriëntatie van de voorgevel naar de kerk én het pastoorspad, dat van de voordeur over het kerkhof naar de sacristie loopt, de onderlinge relatie en historische verbondenheid tussen de kerk, het omringende kerkhof en de pastorie.

Waasmunster (Waasmunster), Sousbeekstraat 101, pastorie van Ruiter,

De historische waarde:

- Pastorie uit 1876-79, gelijktijdig opgetrokken met de kerk naar ontwerp van architect Arthur Verhaegen.

De architectuurhistorische waarde:

- Pastorie uit 1876-79, gelijktijdig opgetrokken met de kerk naar ontwerp van architect Arthur Verhaegen in de voor hem typerende neogotische stijl.
- De ontwerptekeningen, kwalitatieve en verzorgde neogotische stijl, qua vormgeving, detaillering en materiaalgebruik identiek aan gekende ontwerpen van architect Verhaegen, bevestigen zijn auteurschap en vormen een belangrijke aanvulling van zijn tot op heden gekende, vrij beperkt architecturale oeuvre.
- Architectuurhistorisch is de pastorie typologisch en stilistisch een zeer representatief voorbeeld van de rijpe neogotiek gekenmerkt door functionalisme, het toepassen van traditionele materialen en ambachtelijke technieken. Het gebouw is door zijn authentiek bewaarde exterieur, plattegrond en interieur met voor de neogotiek kenmerkende decoratieve elementen zoals puntgevels, Brugse traveeën, kruisko zijnen met binnenluiken en tralies, schouwen met laat-gotische wangen, traditionele balklagen, paneeldeuren met typisch briefpaneel en kleurige tegelvloeren, uitzonderlijk en zeldzaam.

De sociaal-culturele waarde:

- De sociaal-culturele waarde komt vooral tot uiting in de ensemblewaarde van deze "neogotische site" met nieuwe parochiekerk, pastorie en klooster met schooltje, met een sterke visuele band door de inplanting aan de hoofdstraat.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994), gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 (Belgisch Staatsblad 22 augustus 2006).

Brussel,

06 MAART 2007

Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

Dirk VAN MECHELEN